

גוזן

(Gusen). מחנה שתחילתו כשלוחה הראשונה של מחנה מאוטהאוזן. המחנה הוקם כארבעה ק"מ וחצי ממערב למאוטהאוזן, בקרבת העיירה סנט-גיאורגן (St. Georgen). ג' התחיל לפעול ב- 9 במרס 1940. בשנתיים הראשונות לקיומו התנהל בו רישום נפרד לאסיריו, ורק אחר-כך אוחד מספור האסירים בג' עם מחנה מאוטהאוזן. ממאי 1940 ועד סוף אותה שנה הגיעו למחנה כ- 5,000 אסירים פולנים והועסקו במחצבות ובבית-המלאכה לייצור לבנים שבמקום. עד סוף אותה שנה מתו 1,507 מהם ונרשמו בספר הנספים הנפרד של המחנה. נוסף להם הוצאו להורג בירייה כ- 240 קצינים וסטודנטים פולנים, לפי רשימות שמיות בפוקדת הגסטפו בפולין. מפקד המחנה היה האופטשטורמפירר ס"ס קרל כמילבסקי. במחנה היו 30 צריפים ושני מבני אבן. תחילה היו שישה צריפים בית-חולים, ובחורף 1944-1943 צורפו להם עוד ארבעה צריפים. בשנת 1943 חוברו קווי מסילות ברזל מיוחדות למחצבות ולמפעלי חברות מסרשמיט (Messerschmitt) ושטייר (Steyr) שפעלו במחנה, ובהם הועסקו אסירים רבים בייצור חלקי מטוסים ומכונות-ירייה.

ב- 9 במרס 1944 הוקם בקרבת מקום עוד מחנה, ג' א. היו בו כ- 10,000 אסירים. בדצמבר 1944 הוקם מחנה קטן אחר, ג' א. ובו 262 אסירים. בג' א. הועסקו האסירים בחפירת מנהרות תת-קרקעיות לאולמות למפעלי חימוש. מנהרה אחת באורך שבעה ק"מ, ברוחב שמונה מטרים ובגובה 15 מטרים אומנם הושלמה, ובה התחילה חברת שטייר בייצור מיסבים כדוריים. שאר המנהרות לא הושלמו עד גמר המלחמה.

תנאי החיים של האסירים במחנות ג' היו קשים מאוד. קצב העבודה המהיר הושג על-ידי סגל שהיה ברובו הגדול מורכב מפושעים פליליים, והם רצחו בלי הבחנה את האסירים המוחלשים. מאוקטובר 1941 ועד מאי 1942 בלבד נרשמו 2,151 שבויים סובייטים בספר המתים של המחנה, וזאת נוסף לנספים בני לאומים אחרים.

צריף 30 היה מקום מאסף של חולים שיש לרוצחם בזריקות פנול. בצריף 31 נרצחו אסירים מוחלשים בידי 'זקן הצריף' (BLOCKAELTESTE) במהלומות מקל. מדי פעם נשלחו קבוצות אסירים למבצר הרטהיים, ושם נרצחו בתא הגזים שבמקום.

בסך-הכול נכלאו במחנות ג' 67,677 אסירים, מהם נרשמו 31,535 ברשימות המתים. למספר הזה יש להוסיף לפי הערכה זהירה כ- 2,500 מתים, בעיקר יהודים, שלא נרשמו בספרי המחנה, ועוד 2,630 שנשלחו ממחנות ג' למבצר הרטהיים ושם נרצחו.

ב- 5 במאי 1945 שוחררו המחנות בידי צבא ארצות-הברית, אך מצבם של כ- 2,000 אסירים היה ירוד מאוד, והם מתו סמוך לשחרור.

אחרי המלחמה הועמד קרל כמילבסקי, מפקד מחנות ג' עד 1942, למשפט בעיר אנסבך ונידון למאסר עולם.

